РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
"LIBERTY"
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 29-го падолиста 1917. Ч. 141. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, November 29, 1917. No. 141.

УСТАНОВЧІ ЗБОРИ УКРАЇНИ

НАЗНАЧИЛА УКР. ЦЕНТРАЛЬНА РАДА НА ДЕНЬ 9. СІЧНЯ.

В склад української републики входить 9 українських ґуберній.

На Україні проголошено знесенє великої земельної посілости.

Вісти з України.

УСТАНОВЧІ ЗБОРИ НАЗНАЧЕНІ НА 9. СІЧНЯ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Українська република обіймає 9 ґуберній.

ПЕТРОҐРАД, 25. падолиста. — **В КИЄВІ НАХОДИТЬ СЯ ТЕПЕР ВЛАСТЬ В РУКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ, ЯКА ПРОГОЛОСИЛА УКРАЇНСЬКУ РЕПУБЛИКУ, КОТРА МАЄ УТВОРИТИ СОЮЗ З РОСІЄЮ.**

Українська република обіймає отсі ґуберніі: КИЇВ, ПОДІЛЄ, ВОЛИНЬ, ЧЕРНИГІВ, ПОЛТАВА, ХАРКІВ, КАТЕРИНОСЛАВ, ХЕРСОН І ТАВРІЯ.

В Києві ґенеральний штаб (російський ставив завзятий опір, але Українці злучили ся з большевиками, відкликали свої війска з боевого фронту і при помочи союза зелізничих робітників, який пійшов на руку війскам українським, але відмовив помочи війскам, які стояли по стороні російського правительства, віднесли побіду.

Всі державні інституції в руках Українців.

Конґрес делеґатів козацьких війск, який якраз відбував ся в Києві, станув зразу сильно по стороні провізоричного правительства, але опісля займив безсторонне становище і переніс ся до Новочеркаска.

Чесько-словацькі полки виступили були до боротьби проти большевиків, але коли на їх сторону перейшли також Українці, вони відмовили уживати свого оружа проти независимости України і поставили жадане, щоби їх відослати назад на боевий фронт.

ВСІ ДЕРЖАВНІ ІНСТИТУЦІЇ В КИЄВІ НАХОДЯТЬ СЯ ТЕПЕР В РУКАХ УКРАЇНЦІВ. Всі російські часописи закриті.

Удержавлене великих земельних посілостий.

ДНЯ 20. ПАДОЛИСТА УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ВИДАЛА МАНІФЕСТ, ПРОГОЛОШУЮЧИ УКРАЇНСЬКУ РЕПУБЛИКУ, УДЕРЖАВЛЕНЄ ВСІХ ЗЕМЕЛЬНИХ ПОСІЛОСТИЙ ПРИВАТНИХ, МОНАСТИРСЬКИХ І ДЕРЖАВНИХ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ І СКЛИКАНЄ УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВЧИХ ЗБОРІВ НА ДЕНЬ 9. СІЧНЯ.

Українці, які були хвилево союзниками большевиків, тепер виступають проти пановання большевиків і противлять ся, щоби вся власть на Україні належала до рад робітничих і салдатських депутатів.

Земельні заворушеня в полудневих ґуберніях.

В київській ґубернії і в инших полудневих ґуберніях недалеко боевого фронту неначе пошесть поширюють ся грізні земельні заворушеня, причім падуть жертвою знищеня на великі розміри будинки і живий інвентар.

В місті Сквірі прийшло до протижидівських погромів.

Поверх 375.000 українського війска мало відійти з боевого фронту.

ВАШІНҐТОН, 27. падолиста. — Неурядова вістка, яка нині надійшла зі Швайцарії до **Вашінґтону,** доносить, **що поверх 375.000 українського війска** недавно тому **покинуло окопи на боевім фронті, полишаючи сю частину боевого фронту зовсім незабезпеченою супроти неприятеля.**

Домашна війна в Росії.

ЗМАГАНЯ НАРОДІВ РОСІЇ ДО НЕЗАВИСИМОСТИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Бесарабія проголосила автономію.

В Кишиневі проголошено автономію Бесарабії.

Кавказ утворив власне правительство.

Кавказ утворив власне соціялістичне правительство, виключаючи всіх большевиків.

Оренбурські козаки по стороні давного правительства.

Оренбурські козаки постановили попирати провізоричне правительство.

Вся власть в Оренбурґу находить ся в руках козаків.

Федерація козаків на північнім Кавказі утворила власне правительство.

Козацька федерація на північнім Кавказі заховуєть ся під теперішну пору безсторонно супроти прочої Росії, **утворивши власне правительство на своїх територіях.**

Соціялістичне правительство на закавказьких територіях.

На закавказьких територіях власть спочиває тимчасово в руках **уміркованої соціялістичної територіяльної ради.** Вона веде переговори з козацькою федерацією на північнім Кавказі.

На Сибіри мають у своїх руках власть льокальні революційні комітети.

На Сибіри ріжнородні місцеві революційні орґанізації позаключували умову безсторонности і не прийшло до жадних заворушень. Тут надіють ся, що вибори до установчих зборів відбудуть ся спокійно.

Получене між Петроґрадом і полудневою Росією перерване.

Всяке получене між північною і полудневою Росією зістало перерване. Заграничні посольства в Петроґраді не могли дістати получення з Одесою, ані з иншими містами полудневої Росії.

МОЖЛИВІСТЬ ОКРЕМОГО МИРА МІЖ БОЛЬШЕВИКАМИ І НІМЕЧЧИНОЮ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Берлін і Петроґрад порозумівають ся при помочи бездротного телеґрафу.

ВАШІНҐТОН, 26. падолиста. — **Берлін і Петроґрад порозумівають ся при помочи бездротного телеґрафу перший раз від початку війни,** як се доносить американський посол Френсіс з Петроґраду до департаменту заграничних справ.

Згадана вістка вказує, що німецьке правительство бере мирові предложеня большевиків більше поважно.

Посли аліянтів приготовляють ся до опущеня Петроґраду.

КОПЕНҐАҐЕН, 26. падолиста. — Телеґрама з Гапаранди доносить, **що скоро лише Росія розпічне переговори в справі окремого мира, посли держав аліянтів в Петроґраді зажадають своїх пашпортів.**

Злучені Держави одержали формальну ноту в справі завішеня оружа.

ВАШІНҐТОН, 26. падолиста. — Департамент загр. справ оголосив нині, **що Злучені Держави одержали предложене в справі завішеня оружа, вислане правительством большевиків до всіх воюючих держав.**

Нота большевиків находить ся тепер в руках президента Вілсона. Вона буде відкинена, або президент її цілком зіґнорує. Зовсім певно президент її не признасть, бо вона не походить від правительства, яке заступало би російський нарід.

Правдоподібно правительство Злучених Держав відбуде перед данем відповіди на ноту большевиків спільну нараду з правительствами аліянтів. Треба припускати, що відповідь буде того рода, що не признасть ся правительства большевиків в Росії.

Аліянти взивають ґен. Духоніна до боротьби проти большевиків.

Телеґрама з Відня, яка прийшла тут дорогою через Копенґаґен, доносить, **що ґен. Духонін, головний командант російських війск** (якого большевики усунули, але він їх розказу не услухав), **розіслав розказ до російської армії, заявляючи, що аліянти прислали до нього протест проти ломаня угоди з 5. вересня 1915 р.** (угода заключена в Лондоні, що жадна держава аліянтів не заключить окремого мира) **та що аліянти грозять, що недодержане умови зі сторони Росії, передівсім через окреме завішене оружа, потягне за собою поважну небезпеку.**

Головний командант російських війск повідомив дальше у своїм розказі, що Злучені Держави **здержали висилку матеріялів до Росії, доки** загальне положене не буде вияснене і що здержане висилки позістане надальше, коли большевики будуть мати власть у своїх руках і заключать мир з Німеччиною.

Німецькі офіцири прибули до Петроґраду на поміч Ленінови.

ЛОНДОН, 27. падолиста. — Нині одержано з Петроґраду вістку, **що там прибуло значне число німецьких штабових офіцирів, які мають бути чинні в характері дорадників Николая Леніна.**

—o—

РОСІЙСЬКІЙ АРМІЇ ГРОЗИТЬ ГОЛОД.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Північній російській армії грозить голод.

ЛОНДОН, 27. падолиста. — **Російська армія на північнім фронті не має вже від кількох днів хліба,** говорить телеґрама, яка наспіла до Петроґраду після донесеня кореспондента часописи „Дейли Експрес". **Армія має лише на два або три дні засіб військових сухарів.**

Делеґати армії, як доносять, **вважали за відповідне відкомандувати війска з боевого фронту, щоби запобігти загальній утечі, яка була би получена з ріжними насильствами.**

Замісць 100 возів прибуває денно лише 20 возів поживи на двинський фронт.

Значне число війск розпущено по ріжних місцевостях і через частинне знищене зелізничих шин не допущено їх до Петроґраду.

Відозва проти капіталістів.

Розкинено відозви, в яких обжаловано буржуазію, що вона робить зусиля здержати поживу для армії і відмовити фондів на потреби правительства. Відозви підписані Леніном і Троцьким.

В иншій знова проклямації заповідають вони масові арештованя і увязненя в Кронштаді. Також подають інструкції жовнірам, щоби розвязали комітети, які виступають проти програми большевиків, і арештували їх членів.

Друга російська армія обіцює большевикам всю поміч.

ПЕТРОҐРАД, 25. падолиста. — **На конґресі другої армії ухвалено всіми голосами проти одного резолюцію, в якій потверджено всі зарядженя, видані радою народних комісарів, включаючи предложене в справі завішеня оружа і мира, і висказано признане правительству роб. і салд. депутатів.**

В резолюції взиває ся всіх жовнірів, щоби не давали помочи ґенералам Керенського ані ґенералам провізоричного правительства „проти народу".

Найсильнійший уступ резолюції звучить:

„Друга армія з оружем в руках буде боронити власти роб. і салд. депутатів та народного комітету. На перший поклик військового революційного комітету друга армія, яка має у своїх руках повну власть, пійде наперед як один муж проти ворогів революції як в дома так і на фронті.

„Ми з нашої сторони зробимо все, щоби усунути від команди елементи, ворожі революції, з армії, щоби перевести здемократизоване армії, а передівсім перенести висшу власть в армії на вибрані тіла".

Правительство большевиків знесло всі титули.

ПЕТРОҐРАД, 26. падолиста. — **Рада народних комісарів (кабінет большевиків) проголосила знесене всіх титулів, відзначень і привілеїв.**

Всі особи є від тепер „ГОРОЖАНАМИ РОСІЙСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ".

Оголошено також проклямацію, в якій сказано, що весь корпоративний маєток дворян, купців і банкирів має перейти на власність держави.

Комітет спасеня революції обжаловує большевиків.

„Комітет спасеня революції" видав до армії відозву, в якій говорить, **що останним кроком большевиків буде остаточне зруйноване Росії.**

Одиноким способом виратуваня держави, говорить ся дальше у відозві, є спротив армії проти завішеня оружа і поставлене нею жаданя правних зарядженъ щодо мира, які могли би знайти поперте також зі сторони аліянтів і моглиб завести до бажаної цїли.

Виборча кампанія до установчих зборів.

ПЕТРОҐРАД, 25. падолиста. — **Вибори послів до установчих зборів розпочали ся в Петроґраді нині і будуть тривати через три дні.**

Всі партії розпочали сильну аґітацію, а передівсім кадети відбули велике число зборів в протягу останного тижня.

Насильні методи правительства большевиків причинили ся до скріпленя впливу кадетів.

Проба, яку зроблено другого вечера, щоби видрукувати часопись в друкарні „Речи", не вдала ся, бо на місце прибула „червона сторожа" з бомбами.

Друге число малої вечірної ґазетки, яку видали кадети, появило ся нині, але над вечером прийшла „червона сторожа" і сконфіскувала наклад, порозкидала черенки і забрала велику скількість виборчої літератури.

Подібні методи примінюєть ся також від часу до часу супроти уміркованих партій соціялістичних.

В Петроґраді є 19 лїст кандидатів. **Петроґрад має вибрати 13 членів,** які будуть розділені відповідно до процентової скількости голосів, даних на лїсти поодиноких партій.

Голосоване є загальне і голосують всі дорослі мущини і жінки, у віці понад 20 літ; жовніри в чинній службі голосують, почавши від 18 літ.

Вибори по містах переводять міські ради, по селах селянські ради.

В богато округах виборчі приготованя зістали перервані з причини домашної війни і вибори треба було відложити. Загально припускають, що в протягу трох днів виберуть около 40 послів на загальне число 683.

Большевики є певні побіди, але, загалом беручи, годі предсказати, який буде вислід.

Арештоване брата бувшого царя.

ПЕТРОҐРАД, 27. падолиста. — Великого князя Михайла, брата уступившого царя, арештовано нині на приказ правительства большевиків. Великий князь перебував під теперішну пору на засланю в Тобольску.

Большевики забрали в Москві 700 міл. рублів.

Большевики переймили у свій заряд філію державного банку в Москві, в касах котрої мало находити ся поверх 700,000.-000 рублів.

Сим повідомляєть ся ПП. Передплатників, що повідомлень про скінчене передплати Адміністрація „Свободи" не висилає. Длятого просимо, щоб кождий передплатник звертав пильну увагу на дату скінченя реченця його передплати, яка находить ся при кождій адресі наклеєній на часописи. Приміром: 14|18 належить розуміти, що передплата часописи кінчить ся 14-го січня 1918 року. Колиж передплатник до 10 днів по скінченю передплати не відновить її, то дальша висилка часописи буде йому здержана. Сподіваємось, що ПП. Передплатники прикорять ся до сеї постанови, та будуть завчасу спішитись з відновленем передплати.

Адміністрація „Свободи".

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.00 per 3 months	на пів року $1.75
$1.75 per 6 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

З біжучої хвилі.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Тутешні польські ґазети доносять про отсю декларацію австрійських Українців, поміщену у львівськім „Ділі":

З огляду на німецькі декларації про независимість Польщі, про утворене польського правительства і про знесене дуалізму окупованих губерній, Українська Парляментарна Репрезентація закладає торжественний протест проти того, щоби українські части занятих країв, отже Холмщина, Полісе і Волинь, були піддані власти будучого польського правительства.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

На другий тиждень зберет ся конґрес Злучених Держав на зимову сесію. Сій сесії приписують важне міжнародно-політичне значінє, бо правдоподібно вона рішить справу війни між Злученими Державами й Австро-Угорщиною. Так бодай треба міркувати з дотеперішних голосів преси, яка домагаєть ся, аби правительство Злучених Держав виповіло війну Австро-Угорщині.

Виповіджене війни Австрії — пише примірем нюйорський „Таймс" (ч. 21.858, з 28. падолиста 1917) — повинно наступити навіть без найменьшої дискусії. Ми є майже вісім місяців у війні з Німеччиною, союзником Австрії, а нині в леґальнім значінє ми є на мирній стопі з Австрією. Се є неправильне положене, а в деяких случаях навіть абсурд.

Чому?

Бо Австрія — каже „Таймс" — є в активній війні з Італією, а правительство Злучених Держав випозичає Італії гроші, щоби вона виграла війну.

Кажуть, що виповіджене Австрії війни буде мати великий вплив на дальший хід війни і зробить пригноблююче вражінє на саму Австрію. Бо зі Злученими Державами Австрія війни не хоче і їм вона війни не виповість. Вона з найбільшим напруженєм буде старати ся не зробити Американців своїми активними і формальними ворогами, а се тому, що Австро-Угорщина на мировій конференції опинить ся в дуже поганій ситуації і буде потребувати приятелів, а вже в кождім разі не схоче більше ворогів, як має їх тепер.

У звязи з можливостию евентуального виповідженя війни Австро-Угорщині деякі американські політики підносять голоси, аби в случаю виповідженя війни не всі народи Австро-Угорщини міряти однаковою мірою; бо є між ними коли вже не вороги, то й не приятелі Австро-Угорщини. Вони радять, аби за ворогів Злучених Держав уважати лише австрійських Німців і Мадярів.

Було би пожаданим, аби американські Українці зі своєї сторони ужили політичних заходів, аби правительство Злучених Держав, на случай виповідженя війни Австро-Угорщині, не поставило українських іміґрантів, які походять з Австро-Угорщини, на лісті ворожих чужинців на рівні з австрійськими Німцями або Мадярами.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

ЗМАГАНЯ ДО ЕКОНОМІЧНОГО ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Зовсім рівнобіжно з політичним визволенєм українського народу йдуть також і змаганя Українців в ціли економічного визволеня України.

Ся велика і важна задача економічного визволеня України зпід чужої зависимости, а передівсім московської, припала українській кооперативі.

Та заки приступимо до обговореня широкої програми української кооперативи на її властивім поли, то є в области житя економічного, не сьміємо поминути величезних заслуг української кооперативи, які вона положила також для політичного визволеня українського народу.

Кооператива у властивім значіню сього слова є безуслівно явищем чисто економічним, а не політичним. Задачею кооперативи не є старати ся о політичний лад, але її головною задачею є поліпшити добробут народу через виключенє всяких непрошених посередників, лихварів і визискувачів. І так на примір метою кредитової кооперативи (кредитові спілки) є постарати ся для членів о дешевий кредит; метою споживчої кооперативи (торговельні спілки) є достарчати членам споживчих артикулів по умірковаиих цінах; метою господарської сільської кооперативи (спілки молочарські, збіжеві, збуту худоби і т. п.) є спільно продукувати і на спільний рахунок продавати молоко, масло, збіже, худобу і т. п. Вже сама ціль кооперативи вказує, що вона у своїй роботі мусить уникати політичних мотивів, або принайменьше сі політичні мотиви не можуть стояти на першім місци.

Однак українські кооперативи поминмо своєї майже чисто економічної задачі стали дуже важним чинником у політичнім відродженю нашого народу. Ми знаємо з недавної минувшини, що національне осьвідомленє нашого народу в Галичині завдячуємо у великій мірі розвиткови української кооперативи.

Про величезне значінє кооперативи для політичного визволеня українського народу в Росії сьвідчать яскраво перші дні революції на Україні. **Кооперативи за старого режіму були може одинокими широко-прилюдними громадянськими орґанізаціями, основаними на дійсних демократичних підставах.** Кооперативи знали людий і люди знали їх.

І коли революція змела старий лад і старі постанови, то треба було негайно заступити їх новими. Тому не дивниця, що ся задача в першій хвилі впала на плечі кооперативи, а передівсім на Україні. Більше не було кому брати ся за таку справу. Кооператива відограла у заведеню нового ладу в Росії, а зокрема на Україні, першу ролю, яко чинник орґанізаційний. З часом орґанізація широких народних мас пійшла скорим кроком вперед. Повстали великі партійні орґанізації, ради селянські, робітничі і салдатські та цілий ряд ріжних політичних комітетів і орґанізацій. Тоді доперва кооперативи уступили знова на задний плян, полишаючи собі яко головну мету працю на поли економічнім. Але так стало ся лише по містах і більших місточках. Натомісць по селах, далеких від великих міст, по закутках провінції, далеких від зелізниць, кооперативи позістали надальше одинокими сталими громадянськими орґанізаціями. Їх орґанізаційна сила тут не лише що не скінчила ся, але противно, набрала особлившого значіня. На кооперативи впала найперше задача перевести вибори до громадських рад на підставі широких демократичних основ, а відтак підготовити нарід до виборів делеґатів на установчі збори.

І кому-ж, як не одинокій зорґанізованій силї — кооперативам — було обовязком подбати про те, щоби вибори випали як найкрасше, щоби були вибрані правдиві оборонці народу і народних інтересів?

* * *

Отсе ся велика і незвичайно важна громадянська праця, яку положила і яку дальше веде українська кооператива у політичній визвольній боротьбі українського народу. І се було причиною, що українській кооперативі признано сильне представництво в Українській Центральній Раді, на рівні з партіями політичними, помимо її питомого економічного характеру.

Та крім великої праці на політичнім поли українська кооператива готовить ся до переведеня своєї головної властивої задачі, то є економічного визволеня України.

І в тім напрямі кооператива поступає скорим кроком наперед. **Праця на поли економічного визволеня українського народу йде в подвійнім напрямі: 1) творенє нових конечних кооператив, аби обіймити всі головні галузи народного економічного житя, і 2) зєдиненє всїх істнуючих українських кооператив в одну сильну спільну орґанізацію.**

Отсе головні услівя, щоби увільнити українську кооперативу від чужої зависимости.

(Конець буде).

„Держать і не пущать".

Привикла собака бігти в літі за возом, то й за саньми біжить зимою.

Народна приповідка.

„Блаженної" памяти російські державоморди часів царизму правили Росією з її ріжними народностями одним міцним гаслом: „Держать і не пущать!" Се значило, в ті недавні ще часи, давити все, що лише є живе й жити хоче. Давити робітників, давити селян, аґітаторів, Фінляндців, Поляків, Українців, плюндрувати Кавказ і рабувати Туркестан, та впоювати в людий козацьким нагаєм се міцне тоді царське всемогуче, всезадавлююче „Держать і не пущать!"

Часи царизму минулись, але ще сліди його лишились, і не лише в Росії, а навіть і за кордоном, тут же таки на вільній землі Вашінґтона подибуємо „сих остальних із славного стада" орлів гасла „Держать і не пущать".

Далеко ходити за прикладом не треба, лише загляньте до нюйорської ґазети „Русское Слово", а переконаєтесь, як „боси" від сеї часописи крутять своїми переконанями, як пес хвостом.

Одного місяця вони залицяють ся до Українців, а другого — вже з києм вганяють за ними.

Одного дня кричать на всю губу „за права поневолених народів", а другого — вже роблять погром всім недержавним націям в Росії.

Се не газета, а якийсь чудернацький калейдоскоп фальшивих „переконань".

Ще з памяти не вийшла статя п. Яковлевича в сім же „Русскім Слові", яка була аж забогато прихильна до Українців, а тут тобі вже громлять Українців та по царськи, „пріемами" Пуришкевича та Бобринського, погрожують „Держать і не пущать!" і силою оружа тримати в російській неволі і Фінляндців і Українців і инші народи.

Як би се робив Іван Окунцов, то не булоб і дива: він є правдивий Москаль, з якого голови й не вилазить „адін народ, адін язик" і т. д. Та він ще й козак сибірський...

Але „Русское Слово"?! Видавець сеї газети є жид, редактор — його син; більшість видатних журналістів сеї ґазети є жиди; друкарі — жиди. Словом — руско-жидівська ґазета.

І жиди, сей найбільше гонений народ; сі, що найбільше утисків зазнали від російського „Держать і не пущать!" — сі самі жиди тепер чомусь хопили ся за давнє царське „Держать і не пущать" і гавкають на нас, Українців, в видаваних ними часописях.

Се вже аж так?!

Загляньте до 1760 числа „Русского Слова" (з 20. падолиста с. р.), а переконаєте ся, що сї люди від „Русского Слова" виробляють з Українцями.

Тепер загляньте до 1764 числа (з 23. падолиста с. р.) та перечитайте на редакторській стороні статю чи пашквіль під заголовком „Под'яремная Русь".

Що може бути більше безвстидного й брехливого, як ся статя?! Весь дух, запал і напрямок політики згинувшого царизму.

Щось подібного може написати лише цілковитий іґнорант, який не розуміє, про що він пише, або вміщено подібну річ яко платне оголошенє якоїсь кліки.

В сій статі трактуєть ся про галицьких „москвофілів", або вірних цареви і царському режімови галицьких чорносотенців.

Бідолашний автор сего „твору" навіть не віднайшов досить „храбрости", щоб підписати ся під ним своїм чесним іменем і лише спроміг ся поставити дві літери „Як". Чи не п. Яковлевич се втнув такого новомодного царсько-чорносотенного гайдука, підтримуючи галицьких царських слуг саме тоді, коли їх „глава" живе в новій „столиці" Тобольську за Уралєм?!

Хтоб не писав, але се вже цілковита несподіванка з боку „Русского Слова", щоб воно могло „за не имѣніем царя" взяти під свій омофор його вірних слуг з Галичини і „опікувати ся" сими бідолашними бувшими рубльохапами.

Але, може, яке їхало — таке й здибало?! — Все можливе...

* * *

Тепер перегляньмо сей „твір" господина „Як."

Автор пише: ...„малороссы (Українці. — М. Х.) бѣгут от вскормившей их матери Руси"...

Але поправді, хто кого вскормив чи вигодував: чи „дикій сѣвер" (північ) Україну, чи ся „житница Россіи" вигодувала своїм хлібом Московщину?

Так безглуздо не повинно ся брехати на великий, добрий і богатий український народ і його край. Се царська вудка, але ви, що живете в Ню Йорку, — фе, встидайте ся!

„Скоро будет 600 лѣт, как польскіе королі оторвали Под'яремную Русь от Россіи", — пише автор.

Слова „його величества".

А як давно Україна прилучила ся до Росії? В 1760 році? А хиба до того часу Україна була Росією?

Сідайте, паничу, за книжку та навчіть ся історії, бо ви її не знаєте. Так чесний чоловік з самоповагою не буде крутити. Се „удѣл" царизму і його наганячів...

Дальше:

...„Под'яремная Русь находится под владычеством автсро-мадяр, которые всевозможно утѣсняют этих русских по крови, по языку и по вѣрѣ".

Правда: кров однакова, червона; язик — також червоний, а віра то не національність. Адже жидови вільно називати ся „русским". Віра є приватною власностию сумлїня кождої людини зосібна. Вірою бавив ся царизм, але вам від „Русского Слова" встидно лїзти в релїґійні справи...

Щодо „русских" в Галичині то вам добре відомо, що там їх нема. Там є Русини або Українці — тісамі, що живуть в Київщині; тісамі, що живуть в Полтавщині і т. д.

Чи вам за подібні брехні заплачено, чи ви продовжуєте політику царизму? — Я, при всім моїм знаню вас і загальних річий, ніяк не можу дійти толку, що з вами стало ся. Ви обернули ся в якихось „большевиків", але на другий бік.

Далї:

„Русскій язык был (в Австрії) под запретом. Сочиненія русских писателей не допускались к обращенію".

Люди, майте хоч трохи чести й розуму! Як в Галичині могли читати „русских писателей", як там „по-руски" не вміють. Спитайте чоловіка з Галичини, тогосамого вашого „русского", як та одіж, в якій він є одягнений, називаєть ся зосібна „по-русски", то він вам ні одної річи не назве.

Далї:

„Но эти далекіе сыны Россіи не измѣняли своей расѣ, своему национальному происхожденію..."

Дійсно, що вони хотіли зрадити (измѣнить) свою рідну укр. націю та стати ся Москалями, але бідолахи не могли, бо „порусски" ані бе, ні ме не знають. Називаючи себе „русскими", вони всеж таки говорять по українськи і коли в автора тої статі „барабачні перепонки" в ухах не потріскали, то він се чув і знає, але підло бреше про „русских" в Галичині разом з царськими попами в Америці.

Пережили ми, Українці, царизм і царську неволю; пережили ми всілякі вибрики царського чорносотенного попівства в Америці, тогосамого попівства, слідами якого ви тепер ідете, господа від „Русского Слова"; пережили ми своїх рідних ренеґатів царофілів з Галичини, яким ви тепер беретесь бути опікунами замісць царя — **переживемо** і вас малечських та дешевих в своїх вузеньких мізантропічних поглядах та будемо жити своїм вільним, власним житєм на Україні милій.

Ваше нікчемне **„Держать і не пущать!"** нам не страшне, але лише сьмішне.

Максим Хаврюк.

Шлях до волі.

Довго ми ходили та викликали свою долю. Довго замучений народ співав: „Гей вийди, доле, із води, визволь мене, серденько, із біди". А біди море було.Назкруги було темно й голос долі відповідав нам здалека: „Не вийду, козаче, не вийду, соколе, бо й сама я в неволі, у ярмі, під московським караулом (вартою, сторожею) у тюрмі; у тюрмі в кайданах ще з часу Богдана, від нього самого в неволю віддана".

— Нас більше як трийцять міліонів, але ми були мужиками, наша мова мужичою була. Так принаймні пани казали. Наш рідний край, найкрасший, найліпший з усіх країв, був самий темний, бо всі ті гроші, що з нас брали, витрачались і витрачають ся не на нас. У нас не було й нема своеї рідної школи. Наша земля була й є в панів. Пани наші давно виріклись ся свого народу й проміняли вольную козацьку волю на дарунки польських королів та московських царів. Їм хтілось панувати, старшинувати. Колись у нас були всі люди рівні й за старшого був той, хто був вартнійший, кого обирав сам народ. Пани-ж, пошившись у королївські та царські льокаї, почали панувати за допомогою всілякого царського начальства. Й стало ся так, що панувати та старшинувати став той, хто справнійше служив царям, хоч би він і найдурнійший і найпідлійший був. Тепер нам не треба своїх панів перевертнів, зрадників, але нам треба нашу колишну волю козацьку, нашу долю, що сиділа доси у тюрмі. Згинули наші кати, доля наша на волї й кличе дітий своїх до себе. Чи зможемо-ж ми її взяти? Нас було й є богато, але ми не згуртовані. Громада — великий чоловік, але хиба в нас доси була одна громада? Ми всі тягнули в ріжні боки, говорили ріжними голосами. Ми тоді досягли свого, малиб свою волю й долю, як би всі, як є трийцять міліонів, до одної цїли тягли: але... одні мовчали й терпіли, деякі воювали й гинули, а більше було таких, що казали „моя хата з краю, я нічого не знаю"; були й Юди, що продавали свій народ.

Тепер нам лекше, тільки треба зговорити ся, дружно один за другого триматись і ми свого досягнемо. Село повинно тримати ся за село, повіт за повіт, ґубернія за ґубернією — треба, щоб увесь український народ разом свого допоминав ся.

Щоб вияснити, чого та як допоминати ся українському народови, в Київі було кілька зїздів українських громад, гуртків, просьвітних товариств, політичних партій. Великодними Сьвятами в Київі-ж був і Всеукраїнський Зїзд національний. Було на сьому зїзді й коло сорока чоловіка представників від українських громад з Волині. На сьому національному зїзді постановлено було скласти Центральну Українську Раду з представників від кождої української ґубернії. До сеї Ради ввійшли представники від нашої Волині. Центральна Українська Рада має пильнувати прав українського народу і дбати, щоб тимчасове правительство, або тимчасовий уряд задовольняв потреби українського народу.

На чолї сеї Центральної Української Ради стоїть професор Михайло Грушевський, щирий і вірний син українського народу. Тойсамий професор Михайло Грушевський, якого старий уряд переслїдував за те, що він завше допоминав ся волі рідному народови. Ся наша Центральна Рада буде тим більшу силу мати, чим більше людий наших до неї горнутись буде. Щоб вона змогла будь що зробити, для сього їй допомогти треба й перш за все грішми. При Центральній Раді є Національний Фонд, куди треба всім вірним синам свого народу гроші посилати. Гроші ті підуть на потреби українського народу. Треба до нашої Центральної Ради вістки посилати про потреби людий наших, громад то що.

Ся наша Рада допоминаєть ся, щоб у нас на Україні був запровадженний добрий та корисний нашому народови лад, щоб Україна сама собі лад давала, щоб земля перейшла до рук нашого селянства, щоб робучому людови лекше жило ся. Дбає Рада, щоб і начальство в нас на Україні було своє, не призначене кимось-там, а вибране самим народом з людий, яким народ вірить.

Вірмо Центральній Українській Раді; вона нас не зрадить, вона нам правдиву путь до щастя й волі показує. Незабаром прийде той час сьватої волі й тоді люди, як за часів Хмельниччини, весело скажуть: „Та немає лучше та немає красше, як у нас на Вкраїні".

М. Донець.

(„Громадянин").

Володимир Сиротенко.

ШКОЛА.

Ревла на дворі заверуха,
Стояла зимова пора.
В хатині вбогій верещала
В кутку голодна дітвора.
А батько їх, поклавши тихо
Перед іконами поклін,
Горщок поставив серед хати
На пів розломаний ослін,
Тай каже старшому він сину,
Узявши в руки патика:
„Від нині хочу я зробити
З тебе, мій сину, знатока...
Присядь лише коло ослона,
Диви ся пильно на горщок,
А я тобі там нарисую
На перший раз такий кручок"...
І, взявши крейду в свої руки,
Він начертав відразу „Аз".
І старший син почав виводить
Другий кручок такий якраз.
І ріжні, ріжні стали потім
Кручки виходить на горшку.
А меньший син на те дивив ся,
Сидів тихесенько в кутку
І нишком бережно виводив
Рисунок з брата на стіні.
Побачив батько й каже: „Дивно
На те дивити ся мені!
Чиж се, дитино, ти зробило
Отсей рисуночок само?
Чи будеш раде, як ми тебе
В малярську школу віддамо?"
Тай нагадав татусь, що марно
Свого він сина похвалив:
Не мавши й хліба тій дитині,
Він сумно голову схилив...

Ню Йорк, 19. падолиста 1917.

РОДИМЦІ!
ВАШИМ ОБОВЯЗКОМ Є ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ І ПОШИРЯТИ МІЖ ЗНАКОМИМИ СВОЮ РІДНУ ҐАЗЕТУ НА ЧУЖИНІ — „СВОБОДУ".

При відході.

В ґазеті „Нова Рада" під назвою „Здичіне" напечатано такий лист:

„Для нас, таких людий, котрі ніколи не тримали в руках рушниці, війна вичерпуєть ся лиш картинами смерти; та не те одно можна бачити, побувавши близко війни: се щось більше ніж смерть; у війні є жерело взагалі всякої руїни.

„В Галичині, де доведо ся мені бути коло трох місяців, прийшло ся зрозуміти, що то таке війна; всі її страхи вповні пізнають ся не під огнем артилерії і не підчас атаку, а пізнають ся, коли побачиш жите позаду війни: необсіяні поля, повалені хати і згарища, могили, голод, пошести, збитковане військової юрби над вільними людьми.

„Не все і не кождий уміє розповісти те, що бачило ся там та чуло ся. Я бачив своїми очима і брав участь у відході наших армій з Галичини і таксамо не можу розповісти усе пережите; — залишило ся тільки загальне вражінє чогось дикого, мерзеного. То була картина подібна до тих описів, що змальовують похід Тамерляна; тільки в нашім поході дієвими людьми були не вороги, а свої.

„При всім тім, що робило ся, — забувало ся, що перед очима війско вільного народу — народу громадянина, що має сам право, та шанує теж право инших. Тут того не було. Бідні галицькі села й міста падали від огню і стогоном стогнали від бешкету, що вчинила свобода, повернена в сваволю. В дорозї в три-чотири ряди йшли підводи, коляси, кухні, вози, машини; всі не вміщували ся, звертали в бік або перекидали одна другу, ломили, а з боків через лани, вкриті золотими нивами, пересовували ся хмари дезертирів, що, поскидавши чоботи, рушали „по домам", ведучи за собою пограбовані у селян корови й несучи всяке добро, а часом сидячи на видертій у селянина конячці. Цілі валки возів теж були запряжені селянськими кіньми, реквірованими разом з хазяями, що злякано дивили ся кругом на ту лаву, свобідну від сьвідомости своїх військових обовязків, розгнузданих недолюдків, що й тут не соромили ся йти з піснями та з червоними хоругвами.

„Он — коні вже пристають, треба погодувати; салдати звертають на поле й там пасуть, або просто косять, що хотять і скільки влїзе, — або беруть готові снопи тай утікають далі. Від всього переходу на полях зістають ся не ниви, а толока, встелена соломою й ростинами, прибитими до землї, наче пронесла ся поверх них ріка тай примулила. Переходимо через села, — „саладти" пійшли шукати поживи по огородах і садках, по хатах і коморах; людий ніде ні душі: всі сховали ся по льохах від того пекла; ось один лиш дідок прощаєть ся з своєю єдиною конячкою, котру від нього відбирають лихі люди; він обливаєть ся слїзми, цілує своє останнє богатство, а його зверху бють канчуком, щоб не заваджав; а он ще вискочило з хати кількох салдатів і паюють (ділять) по дорозі пограбоване; заходите до хати, бачите повалені образи, розбиту скриню, а на самім порозі візитову картку паскудника"...

Що може значити таке злочинне, нелюдське поведене наших салдатів? За що вони розбивали, нищили тих нещасних людий галицьких?!... Аджеж ті люди поводили ся з ними щиро, ділили ся, чим могли, хотіли бачити в руськім війску — братів!

І ось — маєш, таке лихо!...

Нічим иншим не можна пояснити поведеня наших драпіжників, як тільки великою дикостию їх. Дич, страшенна дич!

І не диво, що до такого здичіня дійшли салдати руські; се-ж, мовляли, „переодітне в шинелї селяне"; хибаж селяни мали справжню осьвіту в школах і в житю?

Ті, кому треба було дбати про осьвіту народню, дбали тільки про те, щоб нарід був яко мога дурнійший. Отож і наслідки сього обявили ся у всім поведеню нашого війска, з виключенєм невеликої частки його...

(„Ґазета Гадяцького Земства").

Москвофільська гниль.

В 127 числї „Роб. Ґазети" читаємо слїдуючу статейку про роботу галицьких москвофілів на Українї:

До Ґенерального Секретаріяту судових справ прислано чорносотенну проклямацію. Проклямація ширить ся по Волині.

Кореспондент за повним своїм підписом вказує, хто роздає її. Се волосний секретар, дрібна дичина.

Далеко цікавійше встановити авторів проклямації. А се дуже легко зробити, прочитавши її.

„Возьмем многострадальную нашу сестру Галицію, которая осталась во владѣніи Австріи. Там наши братья по крови не имѣют никаких прав. Они лишены права не только молить ся по православному обряду, но и лишены права учить своих дѣтей на своем родном языкѣ".

Ясно, що писав москвофіл-царославець. Лицемірні поклики на „многострадальную сестру нашу Галицію" та старе шахрайство з „родним языком" дуже характеристичні для мови сих шакалів.

„Що мазепинці працюють за австрійські гроші — се не секрет. З ґазет відомо, що віддїли Української Ради є в Берлїні і Відни і вони за німецькі й австрійські гроші працюють над розвалом „нашей родины — России".

„Після того, як російський народ одержав волю, в Росію прибув з Ґерманії Українець Скоропис-Йолтуховський. Сей Українець почав підбивати „малоросов" відокремитись від Росії, а війско — відмовитись від наступу.

„Коли до рук уряду дістали ся документи, що Українець Скоропис-Йолтуховський є німецький агент — сей мазепинець втік назад до Ґерманії!"

Хай вибачить читач за сю довгу виписку підлої брехні; але я нарочно навів її, щоб йому видно стало, що се якраз ті облудні відомости, які ширить про Українців контр-розвідка.

Коли пригадати, що підчас ліквідації корниловщини на Волині в Бердичеві арештовано Будиловича, москвофіла, і двоюродного брата Геровського, котрі, обидва служили в контр-розвідці, то автори відозви перед нами.

Требаж нарешті спинити анти-українську провокацію чорної сотні. Органам революційної влади сором замовчувати таке цькованє української революції. Галицьке москвофільство мусить бути зліквідоване.

Око.

РОДИМЦІ! ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДУ", А ТАКОЖ ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 2. грудня, о годині 1-шій пополудни. На сім мітінґу будеть ся вибирати новий уряд. Кождий член повинен явити ся на призначений час. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Г. Дячишин, предс.; М. Ющишин, кас.; В. Григорчук, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 384, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 2. грудня б. р. Просить ся всїх членів явити ся на сей мітінґ і вирівнати свої довги. Буде справозданє цїлорічне і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Кождий член повинен привести на сей мітінґ хоч одного нового члена. — С. Маркусь, предс.; В. Семенчук, заст. секр.

ДЕРБИ, КОНН. Тов. „Запорожська Січ", від. 23, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 2. грудня с. р., о 2-гій годині пополудни, у шкільній гали під ч. 197 Мейн ул. Кождий член повинен явити ся на той мітінґ, бо будуть важні справи до полагодженя і вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої довги, бо в противнім разї будуть суспендовані. Котрий член не явить ся на той мітінґ, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — Уряд Товариства.

БРУКЛИН, Н. Й.

Хай живе російська революція!
Хай живе вільна і незавнсима Україна!

Заходом місцевих і доокодичних Товариств і Братств

— відбудесь —

в неділю дня 2. грудня 1917 р.

о годині 3-ій пополудни

В CECILLIA HALL,

101-103 Grand St., Brooklyn, N. Y.

ВЕЛИКЕ МАНІФЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

В програму віча входять слїдуючі точки:
Привитанє російської революції.
Становище галицьких Українців.
Становище американських Українців.
Автономна Україна в федеративній републицї Росії.

На вічу будуть говорити знамениті українські бесїдники.

Українська Громадо! Династія Романових, що гнобила такі довгі часи усї народи великої Росії, нарешті упала. Революція не тільки що повалила царя-деспота, але дала змогу Українї скинути зі себе кайдани, скинути зі себе ті пута віковії, що кували російські царі деспоти.

Отож, Високоповажані Родимці, хто любить свій нарід, хто бажає добра рідному краєви і поневоленому українському народови, най прибуде на се віче, а сим докаже, що український нарід уміє постояти за свої права. 140-41

На вічу буде приграва славна українська музика „Поморяни".

КОМІТЕТ ВІЧЕВИЙ.

АЛЛЕНТАВН, ПА.

КРУЖОК АМАТОРСЬКИЙ

відограє представлене

„ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ"

дня 1-го і 2-го грудня 1917 р. т. є. в суботу і неділю

в гали церковній при Фронт ул.,

Початок о годині 7.30 вечером.

Запрошуємо до численної участи всїх Родимців. 141

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

ТОВАРИСТВО СПІВАЦЬКЕ

відограє народний образ п. з.

„МУЖИКИ АРИСТОКРАТИ"

річ діеть ся на Українї в часї знесеня панщини

в неділю, 2 .грудня 1917 р.

в Українській гали, при Розевелт улици.

ОСОБИ:

Панько Когут, селянин...п. М. Курилко
Катерина, його жена..п-ні К. Кармазин
Стефан, їх дитина........п. М. Гурняк
Мартин, їх дитина.........п. Н. Кісїль
Маруся, їх вихованиця
.............................п-на К. Малачук
Андріха, комірниця....п-ні А. Онуфрик
Тимотей, фельдфебель....п. М. Іванців
Осип, халупник.........п. В. Ковальчук
Мошко, арендар..............п. Я. Коза
Шмуль, жидок..................п. С. Гінда

Режісер п. Т. ОНУФРИК.

Початок точно о годині 7.30 вечером.

Цїни місць: 50, 35 і 25 центів.

Просить ся всїх щирих Українців місцевих і дооколичних як найчисленнїйше прибути.

141 КОМІТЕТ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Позір! Українці! Позір!

МІСЦЕВИЙ АМАТОРСЬКИЙ КРУЖОК

відіграє пораз перший драму в чотирох діях під заголовком

„БОНДАРІВНА"

штука Ів. Тобілевича (Карпенко Карий)

дня 2-го грудня 1917 р.

в гали церковній в Борнсайд

ДІЄВІ ОСОБИ:

Староста, вельможний пан......І. Козак
Чеслав Герцель, його прислужник
...............................А. Товарніцький
Бондар, старий козак..........П. Демкович
Тетяна, його дочка..............Е. Кулин
Марія, господиня Бондара К. Маховська
Тарас, запорожець ...М. Коцуловський
Денис, парубок...................Ю. Гіпко
Оксана, дївчина ....А. Джорджевич
І-ший запорожець...................П. Кріль
ІІ-гий запорожець...............Ч. Джорджевич
І-ший чоловік ....А. Ганкіовський
ІІ-гий чоловік........................І. Рудик
І-ший наймит ....І. Коцуловський
ІІ-гий наймит.......................Р. Пудик
Жид, арендар ....Н. Гнатушко
Запорожці, народ і челядь двірська.

Режісер НИКИТА КОСТЮК.

Початок о годині 7-ій вечер.

Вступ 50, 35 і 25 цнт.

Просить ся о численне прибуте.

139-41 КОМІТЕТ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Купуйте Календар У. Н. Союза. Коштує 50 цен. разом з пересилкою.

КОЖДИЙ ЧЛЕН У. НАР. СОЮЗА АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"

наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а котіли би „Свободу" читати, отримає ДАРОМ

ГАРНУ

КНИЖОЧКУ

Присилайте адреси до:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Бачить конець війни з приходом Різдвяних сьвят.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Скат Ніріґ, президент екзекутивного комітету „Ради Народів Америки", заявив в органі Ради, що сьвітового мира треба сподівати ся з приходом слідуючих Різдвяних сьвят. Екзекутивний комітет „Ради Народів Америки" скликає з тої нагоди конвенцію сеї орґанізації до Вашінґтону. Дати конвенції ще не означено.

В урядовій часописи Ради Скат Ніріґ каже, що „війну, яка нищить Европу, спричинили володарі і пануючі кляси".

Президент університету Гопкіна про заборчі пляни Німеччини.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Френк Дж. Ґуднов, президент університету Джана Гопкіна у Ню Йорку помістив у нюйоркській часописи „Івнінґ Джорнал" (субота 24. падолиста 1917 р.) статю, в якій викавує заборчі пляни Німеччини.

Пангерманською ідеєю — каже Ґуднов — було здобуте Парижа в 3-ох тижнях, Льондону в 3-ох місяцях, а Ню Йорку в 3-ох роках. В той спосіб Німеччина мала зреалізувати свої мрії про сьвітове панованє.

Убив жінку і зранив себе, щоби не йти до війська.

24-літний Маврер Рафельо Мореллі в Ньюарку, Н. Дж., убив свою 17-літну жінку, Аніту, як вона спала, а відтак пустив собі кулю в лоб.

Мореллі щойно 17. червня 1917 року оженив ся. Військові власти асентирували його і він вже 17. падолиста б. р. мав ставити ся до служби, однак сього не зробив. Він був щез на кілька днів, так, що й сама жінка не знала де він є. У вівторок (27. падолиста) рано він прийшов до дому і застав жінку, як спала. Він витягнув револьвер, приложив їй до уха і вистрілив; жінка сконала на місци. Відтак приложив револьвер собі до голови, вистрілив і ранив себе смертельно. Його забрали до шпиталю, де він бореть ся зі смертию.

Ґомперс вибраний наново головою А. Ф. П.

Самуїл Ґомперс вибраний наново президентом Американської Федерації Праці на кінцевій сесії 37-ої річної конвенції згаданої орґанізації.

Нововибраний байор Ню Йорку сіє пострах на всі сторони.

Читаючи нюйорську пресу, яка з малими вимками стояла і стоїть проти Джана Ф. Гайлена, нововибраного майора Ню Йорку, приходить ся до заключення, що проти Гайлена орґанізуєть ся сильна кампанія, яка — як пророкують — має навіть повалити його адміністрацію. Гайлен заповідає, що буде старати ся перевести в міському житю найрадикальніші зміни. А що всі законодатні і екзекутивні сили підуть за Гайленом, тож сподівають ся, що він таки переведе свої наміри в житє.

Більшість нюйорської преси се преса капіталістична, яка стоїть на сторожи капіталістичних інтересів. А Гайлен заповідає капіталістам безпощадну боротьбу. Він каже, що викине голос Ракефелера з міської політики. Всякі Ракефелери, Морґани та инші міліонери не будуть мати голосу у міській адміністрації.

Дальше Гайлен заявив, що мусить перевести в житє вивласнене всяких публичних богатств на користь міста. Так приміром він каже, що трамваї, підземні і горішні зелізниці, фабрики газу і електрики мусять бути власностию міста. Нова адміністрація буде дбати про добро міста, а не як доси стара адміністрація дбала про добро кількох людий.

Така грізна постава Гайлена затрівожила богатші кляси і вони задумали повести проти нього кампанію. Капіталістичні часописи кажуть, що Гайленови не вдасть ся перевести сі пляни в житє. Деякі часописи йдуть ще дальше. Приміром „Іґл" (в Брукліні) каже, що „говернор потрафить усунути Гайлена і його адміністрацію", на що Гайлен заявив, що ніякий терор не є йому страшний і тому він буде робити всьо, що лежить в його урядовій силї.

Три зелізничі компанії в Ню Йорку хочуть спродати свій інтерес містови.

Заряди трох трамваєвих компаній у Ню Йорку: „Торд Евеню Рейлрод", „Ню Йорк Рейлвейс" і „Бруклин Репід Транзіт" — внесли до комісії публичної услуги заяву, що годять ся спродати свій інтерес містови. Від міста вони жадають:

Зелізниця 3-тої евені	890,000.000
Ню Йорк Рейлвейс	50,000.000
Б. Р. Т. (лише трамваї)	40,000.000

Сю оферту випущено правдоподібно тому, що комісія публичної услуги не згодила ся, аби компанії підвисшили ціну їзди з 5 на 7 центів.

Дрібні різники заробляють 100% на всім, що продають.

Нюйорська часопись „Івнінґ Ворлд" заняла ся спеціяльно розслідом нинішної дорожнї мяса і прийшла до заключення, що дрібні різники заробляють від 100 до 200%. Так приміром досліджено, що один різник на 8-мій евени, недалеко 45-ої улиці продає 1½ фунта воловини за 85 ц., а він сам (різник) платить за 1½ фунта воловини 21 центів. А вже приміром на 8-мій евени і 147-мій улици фунт воловини тоїсамої якости коштує 28 до 32 центи. Також викрито, що за найліпше мясо дрібні різники платять гуртовно 20 до 28 центів, а продають його за 56 до 65 центів за фунт (на Парк і Медісон евенях).

Збивають великі маєтки на тютюні.

З Луісвіл, Кентоки, доносять, що одна тамошна фірма спродала в однім дни (23. падолиста 1917) 950.000 фунтів тютюну „борлей" по 30 центів за фунт. В 1916 році фунт тотого тютюну коштував 17 центів; в 1914 р. — 8 центів, а тепер, як бачимо висше, 30 центів. (Тютюн „борлей" є найгіршим сортом з тютюнів).

Дочка бувшого царя Росії іде до Америки.

Телеґрами принесли вістку, що 20-літна Татіяна, друга дочка Николая Романова, бувшого царя Росії, іде до Злучених Держав. Тут вона має дати ряд відчитів і буде виступати у театрах.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Протест Українців проти московського безправства.

Ми, робітники Українці Київських Головних Майстерень Полудневo-Західних Зелізниць, зібравшись 31. липня на мітинґ в числі 1000 чоловік в справі останніх подій і в справі з полком Богдана Хмельницького зокрема, одноголосно постановили довести до відома Центральної Ради слідуюче: 1) щоб з Києва негайно вивели неукраїнське війско: кірасирів та донців і замістили їх українськими частями; 2) щоб негайно притягнено до суду газету „Кіевлянин" за статі, які нацьковують одну частину населення на другу і потім зовсїм припинено газету „Кіевлянин" за контр-революційну аґітацію, а друкарню „Кіевлянина" реквірували для потреб Полуднево-Західних Зелізниць та Центрального Виконавчого Комітету Південно-Західних Зелізниць.

Полк імени Івана Мазепи з почутем тяжкого суму та обуреня довідав ся в Саратові про зрадницько-злодійські виступи проти полку Богдана Хмельницького і просить домагати ся найтяжшої кари зрадникам братовбивцям, які намагають ся притьмити славу вояків-Українців, завести розбрат та знищити волю народу українського. Нехай знають зрадники, що за Богданівцями стоять Мазепинці, а за Мазепинцями сорок-міліоновий народ.

Загальні збори Сагайдацької селянської спілки, миргородського повіту, довідавшись про кровавий напад кірасирів на Богданівців, просять Центральну Раду бороти ся з темними силами, котрі стоять на шляху до щастя та красшої долі України. Будемо підтримувати вас всіми засобами, які вкаже Центральна Рада.

Резолюція представників від губерній і повітів, які не війшли в „автономну" Україну.

Ми, представники 3-го (надзвичайного) з'їзду укр. XII. армії, мешканці катеринославської, таврічеської, харківської і херсонської губерній, Кубанської области і українських повітів холмської, вороніжської та бесарабської губерній, в числі 83 чоловік від 41.500 узброєних Українців, почуваємо себе відірваними (по інструкції тимчасового уряду) від України, але будучи міцно звязаними з нею інтересами як національними так і соціяльними, рішучо заявляємо: на інструкції не звертаємо жадної уваги і визнаємо себе підлежними тільки українським інституціям самоврядовання і будемо міцно боронити їх права та вольности.

Товариш голови **Лискун**, писар **Клюшник**.

З українського житя на Кавказі.

До редакції „Газета Гадяцького Земства" (ч. 85) прийшло з просьбою о поміщенє ось-таке письмо:

На Кавказі, в городі (місті) Горі, тифліської губернії, заходом Полтавця Шкиндина та двох Киівців, Солуці й Борща, згуртувалась Українська Громадка. До неї вступило до 100 чоловік Українців, дарма що живемо в такому закутку, далекому від України.

Дня 13. серпня Український Гурток влаштував театральну виставу; чистого збору було 600 рублів. Сі гроші відіслано до Українського Національного Скарбу.

З першу Гурткови приходилось терпіти богато перешкод, та коли люди пізнали ся з нашими завданями, то погодили ся з Українцями і навіть пішли їм на зустріч, особливо Грузини, котрі мають співчуте до Українців, бо мають богато спільного з ними.

Український Гурток города Горі висловлює своє бажанє, щоб поріжнені Українці єднали ся хоч в невеличкі свої гуртки, бо від того гуртовання менших сил в одну спільну силу залежить наша будучина.

Голова Українського Гуртка **Ш—дик.**

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Тихон вибраний патріярхом цілої Росії.

З Москви доносять, що архиєпископ Тихон, московський митрополит, зістав іменований Всеросійським Собором патріярхом на цілу Росію. Сю вістку одержав православний епископ Олександер в Канаді.

Тихон був 7½ року епископом і архиепископом православної церкви в Злучених Державах. Весною 1906 року він виїхав зі Злучених Держав до Росії, де його іменовано ерхиепископом ярославським, а відтак виленським. В три місяці по революції його іменовано московським митрополитом, а вже тепер Всеросійський Собор у Москві вибрав його патріярхом на цілу Росію.

Патріярхат в Росії знесено від часів пановання Петра Великого; се вже буде понад 200 літ.

Православний сьвященик вінчає ся з дївичною греко-католицького віроісповідання у протестантській церкві.

Кирило Л. Білич, православний сьвященик у Канаді, звінчав ся 30-го жовтня 1917 року з Марією Корчинською у протестантській церкві в Йорктоні, Саскачеван. Кирило Білич оженив ся вже другий раз; його перша жінка умерла. Марія Корчинська визнає греко-католицьке віроісповіданє.

Впертість пхнула його другий раз до самоубийства.

Читачі „Свободи" вже знають про невдалий самоубийчий замах Василя Грушки в Мус Джов, Саскачеван (Канада), який з жалю, що один Німець не хотів віддати йому свою дочку, скочив з першого поверха пивоварні на купу скла і покалічив ся. Тоді його забрано до шпиталю.

Тепер „Канадійський Русин" доносить, що Василь Грушка (загліщений Юрко, бо прибрав був собі імя: Бен Флечер) подужав і пішов знова до роботи, але не видержав і в тійсамій пивоварни повісив ся.

За що воює Туреччина.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Талаат Бей, премієр турецького кабінету міністрів, в розмові з кореспондентом берлінської „Фосіше Цайтунг" заявив, що Туреччина вступила до війни, аби забезпечити свою независимість від всіх великих держав, включаючи і своїх теперішних союзників. Він сказав також, що Туреччина не заключить мира, коли не відзискає території, які стратила чи то у війні чи при переговорах.

Японська позичка для Хін.

Японські банки випозичили хінському правительству 5,000,000 єнів на протяг одного року і на 8½%.

Рівноправність для женщин в Мексику.

Перший раз в історії стейту Ґванахто, в Мексику, женщини дістали політичну рівноправність. Вони мають право голосувати при всіх міських виборах, виключаючи державні.

ВСЯЧИНА.

Горівка — самогонка.

В. Хрущ каже в „Подільській Волі", що у Висше-Ольчедаєві, могилівського повіту, на Поділю, селяни виробляють домашним способом горівку, так звану самогонку. Сей спосіб виробляння горівки поширив ся так, що кождих 10 до 15 хат має свою горальню.

Розумієть ся — пише В. Хрущ — за сим повинна слідити міліція. Вона се і робить — часто їздить на облаву, реквірує самогонку, скільки їй потрібно і пє собі на здоровлечко, а як випе, то знова їде на облаву.

Пригода Ллойда Джорджа, президента Англії.

По цілій Англії кружить така поголоска: Якийсь богатий чоловік, директор інституцій, яка видає денно 30,000,000 долярів, і який проводить долею держави, опустив свою канцелярію по довгих годинах праці, всів до автомобіля і сказав: „Просто до дому, Джеймс".

Шофер рушив, але в дорозі попсувала ся машина. Направа мала тривати кілька годин, а сей занятий чоловік спішив ся як найскорше до дому. Тому він всів до надїхавшого трамваю, а коли кондуктор прийшов до нього по гроші, сей занятий чоловік встромив руку в кишеню по гроші. Не було грошей в одній кишени, то він встромив руку в другу, але і в тій не було. Перешукав усі кишені, але не знайшов нічого. Тоді один пасажир виратував його з того непримного положення, випозичивши йому 4 центи заплатити кондукторови. Чоловіком, який не мав при собі одного цента, був Давід Ллойд Джордж, премієр Великої Британії.

Чому Португалія є союзником Англії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on November 28, 1917 as required by the Act of October 6, 1917.)

Джордж Юнґ, анґлійський письменник і публіцист, видав брошуру: „Португалія стара і молода", в якій обговорює причини, які змусили Португалію піти до війни по стороні Анґлії.

„Як довго Німці — говорить ся в згаданій брошурі — купують продукти португальських кольоній, вони мусять платити за них або мануфактурою або капіталом, як се було доси, і через се вони номінально будуть продавати свою контролю над фінансовим центром кольоніяльної торговлі.

„А як довго сей центр находить ся в Лїзбоні (столиця Португалії), так довго є небезпека, що вони (Німці) заволодіють Португалією і евентуально загорнуть португальські кольонії".

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Тов. Укр. Амер Горожан повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ відбудеть ся дня 2. грудня с. р., т. є. в неділю, точно о год. 2-гій пополудни. До полагодження є дуже важні справи, як вибір кандидатів на уряд на рік 1918 і инші. Тож обовязком кождого прибути.

Т. Грицей, предс.;
Ів. Боросєвич, касієр;
М. Рибак, писар.

Дописи.

З TOLLESTON, IND.

Один епізод.

Кожда людина, котра рішаеть ся виступити на публичну арену, тимсамим мовчки признае, що вона піддае свої діла в области свого публичного званя під критику загалу й одиниць зпоміж нього. Посол, котрий приймае мандат; урядник, котрий приймае публичний уряд; письменник, котрий випускае книжку в сьвіт; редактор, котрий приймае на себе одвічальність за ґазету — всі вони самим фактом свого виступу мовчки висказують свою згоду на те, що їх сучасники і будучі поколїня будуть критикувати їх дїла і їх особи, яко жерела їх дїл.

Мало сього. Коли виступаючий на публичну арену трохи тямить закони одиничної й масової психольоґії, то він і знае зовсїм певно, що не буде нї одного такого дїла його, щодо якого не істнувала б ідеальна бодай можність і імовірність критики не тільки неприхильної а й наскрізь неґативної, критики нищеня. Він мусить зрозуміти сю певність і з нею освоїти ся, що він, як кожда инша людина, односторонний, що всїх можливостий які ставить перед нього загал, анї обняти не зможе, ані зідповісти їм не всилї, що отже від людий з инакшою умовою орґанїзацією, котрі з иншого ніж він становища виходять, може стрінути його безпощадна, наскрізь відємна критика. Се є, а властиво повинно бути, самозрозуміле для кождого з нас, хто пускаєть ся в публичне житє. Коли не хочемо, або не можемо з сим принципом погодити ся, то не остаєть ся нам нїщо инше, як кинути народну роботу в кут зложити уряд, не видавати своїх писань друком. Тодї усуньмо ся між чотири стїни домашнього житя і жиймо так не переступаючи рамок законів і пануючих обичаїв, аби органам сих публичних сил не давати приводу займати ся нашими особами. Домагати ся коли виходимо на публичний вид, щоб нас і наших дїл не критиковано немилосерно й безпощадно, щоби те, що говоримо на вічах, робимо в товаристві, друкуємо в ґазетах або в книжках, не видавало ся комусь лихим, немудрим навіть сьмішним не маємо права. І навпаки: нїхто не має права чогось подібного домагати ся від нас. Але маємо инше право, право, яке з розвитком культури добуває собі щораз більше признане, право домагати ся, щоб ми лише стільки і не більше підлягали публичній обсервації й критиці, на скільки ми дїлами своїми входимо в той загал.

Отже щоби нї наші фізичні прикмети, нї наш вигляд, нї наш хід, нї наше обличе, нї наша духова вдача, нї наші домашні звички й наше пожитє родинне, як довго ми добровільно на се не згодимо ся, не були критиковані, нї підношені на глум. Все те наша приватна, зовсїм і безумовно приватна власність, якої нїякий культурний лад не може нарушити і яка в досконалїйших ніж теперішних суспільних порядках буде бережена ще пильнїйше ніж тепер.

Се розуміє цїлий культурний сьвіт, але — на жаль — сього не хочуть розуміти пани від Федерації, а особливо шікаґовська аристократія, котра перед конвенцією У. Н. Союза і на ній з силою біблїйного Самсона йшла валити филистинські палати У. Н. Союза і його урядників. Тепер сї аристократи посмирнїли відразу так, як би їм голяр обголив голови і намазав несоленим маслом. Причина сього уцікічерства проста: вони прочитали на вічу телеґраму з Гарізбурґа, з конвенції У. Н. Союза, котрі урядники вибрані на слїдуючу каденцію.

Декотрі панове бесїдники мусїли обмежитись на критиковане приватного житя одиниць, бо яко урядників, яко їх дїла, не мали що критикувати. Притім вони забули на той закон, котрий дає людинї охорону перед сплетнями, клеветами і пашквілями. Се одна з норм правних, які санкціонують повсюдний серед культурної громади погляд про приватну власність людини самої на собі. Англійське „мій дім — моя твердиня" з усїми правними й обичаєвими наслїдниками сеї максими належать сюди. Охорона інтимностий фізичних, духових, родинних, а навіть товариських є одною з умов людського співжитя в цивілізованім сьвіті. Охорону таку дає новітнє людство навіть злочинцеви. Він підпадає хоч би найострійшій карі за потоптане наказів обєктивного ладу, але інтимности його і його родини, неприсущі до висьвітленя каридостойного дїла, мають правну охорону перед киданем їх на вселюдне позорище. Що більше: закон хоронить навіть особу його яко злочинця, установляючи риґори карні на тих, котрі злочинцеви після відбутя кари посьміють кидати в очи дїлом, за яке він уже відбув покуту. Нарушуючи сей катеґоричний приказ людського співжитя, сплетня й клевета тай синтеза їх обох — пашквіль. А нарушуючи його, розкриваючи перед очима всїх, хто хоче дивити ся в ті житєві інтимности людий і найблизших ї, котрі прилюдно виявляти она женуєть ся — творці й кольпортери сплетень, клевет пашквілїв ідуть на зустріч низким похотям юрби. Вони-ж знають, що напевно можуть числити на те, що найдуть доволї аматорів, котрі будуть цямкати язиками, розжовуючи пікантерії, тай що таких аматорів буде поправдї значно більше від тих одиниць, котрі мають відвагу або наївність признати ся до сього аматорства.

Треба тільки вловити хвилю поглянути в личка певних одиниць такої лектури, а жах нас пронизне на вид виразу их личок і на думку, як желало ми властиво знали сих наших знайомих. Так має сплетня, клевета і пашквіль земне жерело в таємних глибинах анімальної підсьвідомости людий. Спробуймо дати дефініцію його.

Пашквілем називаємо оклеветане малюнком або друком людських осіб, виконане так, що оклеветаний не має змоги від клевети оборонитись, бо або не знає імени клеветника, або боїть ся, що потягненєм клеветника до звичайної в цивілізованих краях одвічальности накликав би на себе й на особи своїх найблизших таку скандальну публичну сензацію, якої не видержить нїяка людина, що займає трохи виднїйше становище в товаристві і має бодай трохи тонкі нерви для сього, щоби перевести на собі сензацію судової чи гонорової сатисфакції.

Можна клясифікувати клевети і пашквілї по ріжним катеґоріям. Є їх докладно стільки, скільки є сторінок людського житя. Тут мусимо обмежити ся на клеветі і пашквілю національно чужої й ворожої публики. Чому сей рід клевети й пашквілю може пре-зентувати на осібну увагу — легко зрозуміти, коли пригадаємо собі, що як родина так і партія й нація має свої інтимности, свої болї, нужди і недомаганя, які хоче і повинна полагодити в себе дома і з якими виходити на сьвіт бокий поміж чужі люди моральне варта якраз стільки, скільки варта безсоромність жебрака, котрий потрясає прилюдно своєю драною одежиною. Клевета і пашквіль сеї породи має в суспільній і національній боротьбі значінє оружа, зложеного в руки ворога. Оружем сим ворог кидає потім противникови в очи, відбираючи йому віру в себе і ту силу розмаху, яку дає почутє ґрунту морального під ногами.

Хто пережив се депримуюче вражінє, яке викликували всякі клевети і пашквілї на рахунок української культури в польських ґазетах в Галичинї на переважаючій части наших людий, той не скаже, що в змістї моїх слів щонебудь переборщене.

Андрій Цебак.